

Tollbamondás

Lotz János budapesti egyetemi évei alatt kiváló kutatómunkát végzett. Ennek köszönhetően kétéves stockholmi ösztöndíjat kapott 1935-ben. Akkor bizonyára nem gondolta, hogy legközelebb 38 év múlva tud csak visszajönni Magyarországra. A stockholmi évek alatt a Magyar Intézet vezetése mellett megírta a *Das ungarische Sprachsystem* című fő művét. 1942-től pedig egyetemi tanárnak nevezték ki. Figyelemre méltó nyelvészeti tevékenységének híre Amerikába is eljutott. 1947-től a New York-i Columbia Egyetem tanára lett. A nyelvészet területén elért nemzetközi tekintélyének köszönhetően 1963-ban meghívást kapott Magyarországra, majd 3 év múlva vendégtanárként dogozott a budapesti tudományegyetemen. Lotz a magyar kutatók, írók, költők munkásságát Amerikából is figyelemmel kísérte. Különösen Illyés Gyula munkássága keltette fel az érdeklődését. Olyannyira, hogy 1965-ben Lotz felterjesztette Illyést az irodalmi Nobel-díjra. A Svéd Királyi Akadémia 50 évre titkosította a felterjesztettek névsorát, így ez az információ csak 2016-ban került nyilvánosságra. A díjat akkor Solohov orosz író kapta meg a *Csendes Don* című regényéért. Lotz nem adta fel, a következő évben is felterjesztette Illyést, de akkor is másnak ítélték oda a díjat.

Útmutató a tollbamondáshoz

Írjuk fel a táblára: *Das ungarische Sprachsystem* (megmondhatjuk a diákoknak, hogy magyarul azt jelenti: a magyar nyelvrendszer), **Solohov**

Először olvassuk el végig a szöveget, utána egy teljes mondatot olvassunk fel, majd kisebb egységekben diktáljuk le! A végén újra olvassuk el az egész szöveget!

Annyi ideig tart a tollbamondás, amíg minden diák végez.

Javítás: Minden hibáért (vesszőhibáért is!) 1 pont levonás jár a 20 pontból.

1. Írd a szövegből kiemelt szavakat a táblázat megfelelő helyére!

6/

Tanács: Keresd meg a szövegben a szavakat, és az alapján állapítsd meg a szófaját!

Jelen idejű ige	Múlt idejű ige	Más szófajú szó
várjatok meg	volt	általmenvén
	megmaradának	mondott
		prédikálni

2. A szövegrészlet az egyik Szent Ferenchez kötődő csoda leírása. Mi tekinthető csodának?

3/

Egészítsd ki a mondatot **három olyan igével**, amely a szöveg tartalmával összeegyeztethető.

Amikor Szent Ferenc prédikált, akkor a madarak leszálltak a földre, és (meg)hallgatták/figyelték a beszédét.

(Hasonló jelentésű szavak elfogadhatók, de múlt idejű igealakoknak kell lenni.)

3. Tedd sorrendbe számozással az eseményeket a szöveg logikája alapján!

5/

A legkorábbi eseménytől kezd a számozást!

Giotto megfesti Ferenc csodatételét.	5.
Sok madár van a fákon és a közeli mezőn.	2.
Ferenc a társaival útnak indul az egyik olasz régióba.	1.
Ferenc prédikációt tart.	4.
Ferenc először nevezi a húgainak a madarakat.	3.

4. Keresd a szót!

4/

A keresett szavak mindegyike főnév, pontosabban igéből képzett főnevek. Megadjuk az ige jelentését, és találd meg a szövegben a szót!

- a) Az ige jelentése: Írásművet nyomtatásban megjelentet. A keresett főnév: **kiadás**
- b) Egy másik helyre rögzíti ugyanazt a szöveget. (Két különböző szó.) **átirat** **másolat**
- c) Ismereteket mástól átvesz, gyakorol. **tanulmány**

5. Mi hiányzik?

2/

Két elemet illessz be a szövegbe, hogy kiegészítse a jelentést!

A Jókai-kódex a legkorábbi magyar nyelvű, kézzel írott könyv. Keletkezésének helye ismeretlen. Egy kéz másolta, a benne található kétféle vízjel egyike alapján a másolás ideje az **1440** (mikor?) körüli évekre tehető. A szöveg nem önálló magyar fogalmazás, hanem latinból készült **fordítás** (mi?), amely – nyelvének és helyesírásának tanúsága szerint – a 14. század utolsó negyedében keletkezhetett.

1. Írd le helyesen az alábbi *a* betűvel kezdődő kifejezéseket!**12/**

Ady-díjas

A-vitamin-adagolás

Adrienn-nel

adó-visszafizetés

Alpok hegység

Afrika-kutató

aggteleki nemzeti parki

Anonymusszal

Aspirin tabletta

arab-félszigeti

alá kell írni

arany nyaklánc

2. Lásd el a megfelelő toldalékkal a következő olimpiai helyszíneket!**8/**

Los Angeles	+i	Los Angeles-i
Helsinki	+i	helsinki
Sydney	+i	sydney-i
Szöul	+i	szöuli
Barcelona	+ban	Barcelonában
Rio de Janeiro	+ban	Rio de Janeiróban
Melbourne	+ben	Melbourne-ben
Moszkva	+ban	Moszkvában

3. Válaszd el minden lehetséges helyen az alábbi szavakat!**10/**

a-lag-út

a-nar-chi-a

bűn-ü-gyi

ad-junk-tus

asz-szisz-tens

A-pá-cza-i

A-zer-baj-dzsán

And-rás-sy

fü-lig

az-a-latt

4. Írd le helyesen tagolva az alábbi mondatkígyókat!**10/**

Az óta a találkozás óta mindennap rá gondolok.

Most már tényleg meg kell mondanom neki, hogy szeretem.

El ne felejtsek összepakolni a szobámban még azelőtt, hogy elindulnék az iskolába.

Mostanában el-elgondolkodom azon, elleszek-e egy hétig nyaraláskor a családommal.

A két ország megnemtámadási szerződést kötött.

Minden egyes mondattagolási hibáért 1 pontot vonjunk le a maximálisan adható 10-ből.

5. Másold le helyesírási hiba nélkül az alábbi újságcímeket! Ügyelj a mondatközi írásjelekre is!

(A személyneveket helyesen írtuk. A pontszám nem a hibák számát jelzi.)

14/

Rasovszky Kristóf arany-, Betlehem Dávid bronzérmes nyíltvízi úszásban

Párizs el-, Los Angeles beköszönt

Az 5. helyen végzett a vízilabda-válogatott

Olimpiai csúccsal nyerte a maratoni futást Tamirat Tola, aki csereként került be az etióp csapatba!

A szerbek majdnem kitúrták az USA-t a kosárdöntőről

Újabb érmek a kajak-kenu versenyeken

Nyilatkozott a Nemzetközi Olimpiai Bizottság elnöke

Minden egyes helyesírási hibáért – a vesszőhibákat is beleértve – 1 pontot vonjunk le a maximálisan adható 14-ből. Az is hibának számít, ha a cím végére pontot tett a tanuló, vagy elhagyta a felkiáltójelet.

6. Milyen betűt vagy betűket kell oda írni, ahol hosszú ny hangot ejtünk?**6/**

menyegző, anyja, unja, menjünk el, mennyország, kenje

Összesen: 60 pont**Elért pontszám: _____ pont**